

Duktalni karcinom dojke

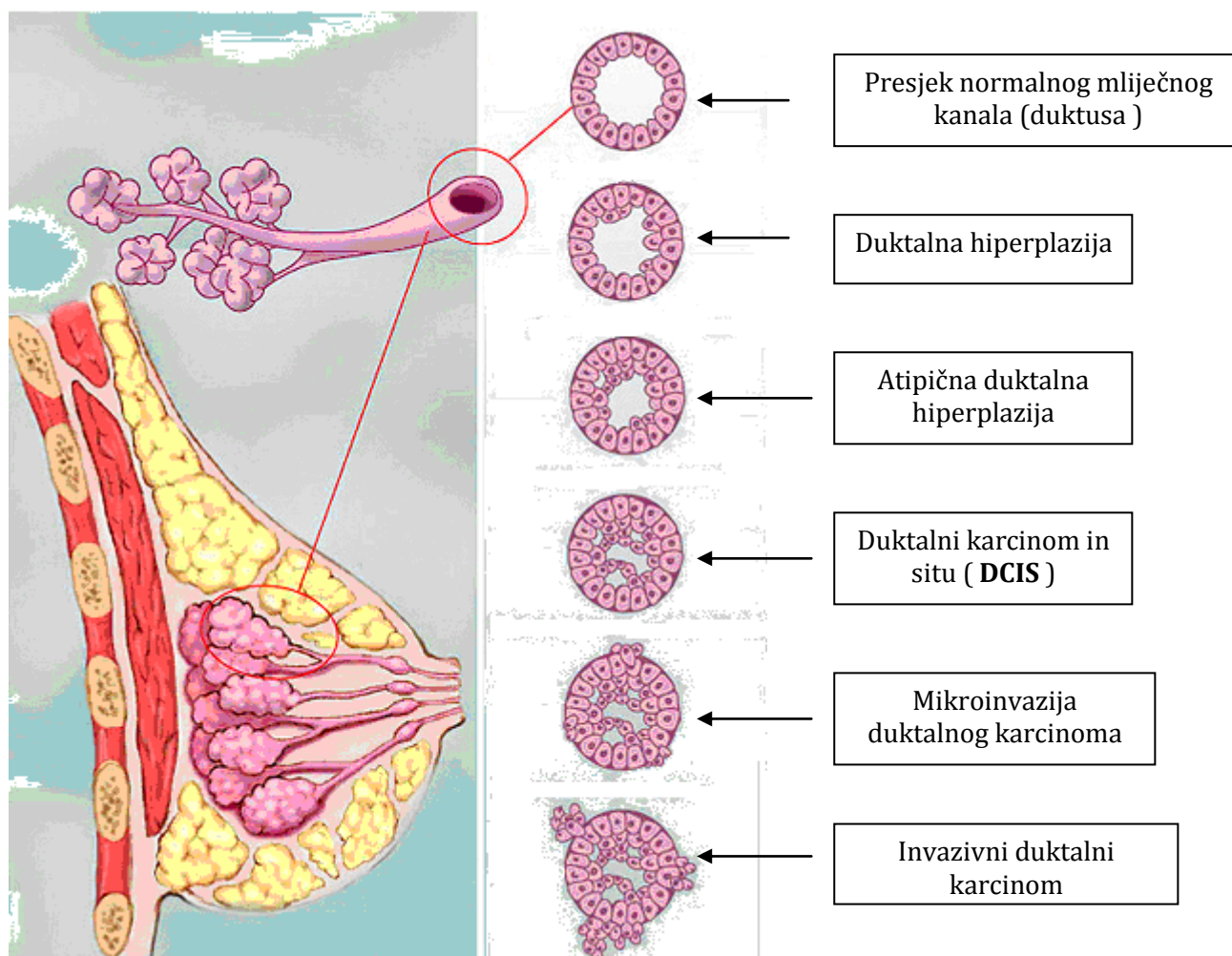
Pišu: mr.sc. Ivo Trogrlić i Dragan Trogrlić

Firma „ Dren „ Žepče

tel/fax: 00387-(0)32-881-774, 00387-61-461-517

Duktalni karcinom se razvija iz mliječnih vodova- duktusa i najčešći je zloćudni tumor dojke. Osim što je najčešći on je na žalost i jedan od najzloćudnijih, ali šanse za njegovo izliječenje su velike ako se otkrije u početnoj fazi. Prepoznavanje duktalnog karcinoma olakšavaju i neka oboljenja dojke koja mu predhode, tako da je prepoznavanje promjena na dojkama iz kojih se može razviti ovaj oblik raka dojke izuzetno važno i često odlučujuće za ishod liječenja.

Invazivni duktalni karcinom dojke

Slika 1 Razvoj invazivnog duktalnog karcinoma

Invazivni duktalni karcinom u većini slučajeva razvija se postepeno i kroz više faza (**slika 1**). Najčešće promjene koje se mogu naći u mliječnim kanalima-duktusima su tzv. uobičajene hiperplazije. Hiperplazija je umnožavanje ćelija stjenke duktusa, što se manifestuje zadebljanjem mliječnih kanala. Uzrok nastanka hiperplazije duktalnih kanala je poremećaj hormonske regulacije, a najčešće se radi o višku estrogena u odnosu na progesteron. Javljaju se tokom cijelog reproduktivnog života žena od 15 – 55 godina života, a mogu se javiti i kod žena starije dobi koje koriste hormonski nadomjesnu terapiju u cilju sprječavanja osteoporoze i drugih promjena karakterističnih za postmenopauzu. Uobičajenom hiperplazijom često je zahvaćeno više mliječnih kanala, a mamografski se uočavaju kao promjene u njihovoj građi. Prema nekim autorima hiperplazija duktalnih kanala može biti početak procesa koji u konačnici vodi do pojave duktalnog karcinoma. Ipak uobičajena duktalna hiperplazija ima nizak zloćudni potencijal i u velikoj većini slučajeva ove promjene na duktusima ne razvijaju se dalje, tako da najveći broj duktalnih hiperplazija ostaje u granicama dobroćudnih promjena dojke. Hormonski regulatori autora ovog teksta (reklamni dio desno) regulišu hormonski status i djeluju preventivno na nastanak hiperplazije i atipične hiperplazije mliječnih kanala.

Atipična duktalna hiperplazija je sljedeća faza u nastanku duktalnog karcinoma. Ova promjena mliječnih kanala ima neka, ali ne i sva obilježja karcinoma. Karakteriše je dioba ćelija zida duktalnog kanala praćena nekrozama (propadanjem tkiva). Nekroza je posljedica prevelikog bujanja tkiva, a to naglo umnožavanje ćelija dovodi do toga da dio novonastalih ćelija nije snabdjeven dovoljnom količinom kiseonika, usljed čega propada. Nekroza je karakteristična za pojavu atipične hiperplazije, ali i za karcinome. Zbog toga nije uvijek lako razlikovati atipičnu hiperplaziju duktusa, od duktalnog karcinoma i jedino sigurna metoda za razlikovanje ove dvije tvorbe je uzimanje uzorka tkiva biopsijom i njegovala detaljna analiza. Atipična hiperplazija duktusa još uvijek nije rak, ali pojava ovih promjena u mliječnim kanalima dojke povećava rizik razvoja duktalnog karcinoma dojke za oko pet puta.

Karcinom in situ

Najveći broj duktalnih karcinoma dojke razvija se iz duktalnog karcinoma in situ (u daljem tekstu DCIS) i upravo je ova promjena na dojci ona koja se, u zemljama koje imaju organizovan program ranog otkrivanja raka dojke, mamografski najčešće otkriva i to dok je veličine svega nekoliko milimetara. Najčešće se dijagnosticira kod žena starosti između 40 i 60 godina. Najvažniji znak prisustva DCIS su mikrokalcifikati koji se jasno uočavaju mamografijom. Treba napomenuti da se svi DCIS ne manifestuje se mikrokalcifikatima, što otežava njihovu dijagnozu. DCIS je u cijelosti smješten unutar mliječnih kanala, oštro je ograničen i nema znakova invazije okolnog zdravog tkiva, tako da se operativno može u potpunosti odstraniti. Zbog prisustva kalcija prilikom rezanja, škripi. Šanse za razvoj karcinoma iz DCIS su oko 50%, što znači da će se kod svake druge žene sa dijagnosticiranim duktalnim karcinomom in situ razviti karcinom.

Drugi po učestalosti karcinom dojke je lobularni karcinom i razvija se iz žljezdanog tkiva (lobula). Ovaj tip karcinoma najčešće nastaje iz lobularnog karcinoma in situ (LCIS). Abnormalnosti koje ukazuju na LCIS mamografski se mogu otkriti u oko 50% slučajeva, dok drugu polovinu LCIS nije moguće otkriti mamografskim pregledom. Rizik razvoja invazivnog lobularnog karcinoma iz LCIS je oko 25%, što je upola manje nego kod duktalnog karcinoma in situ. Među liječnicima postoje velike razlike u pristupu lobularnom karcinomu in situ. Obzirom da je rizik razvoja invazivnog karcinoma iz LCIS

relativno mali i da se uspješno liječe, većina liječnika smatra da LCIS treba pratiti redovitim mamografskim i ultrazvučnim pregledom, uz obavezan pregled i druge dojke i intervenirati tek na znakove pojave invazivnog tumora. Promjene unutar ćelija koje sačinjavaju LCIS još uvijek nisu dovoljne da se govori o raku i zbog toga neki liječnici izbjegavaju izraz karcinom u nazivu ove bolesti i skloni su LCIS nazivati lobularnom neoplazijom.

Sasvim drugačiji pristup je kod duktalnog invazivnog karcinoma. Za DCIS čiji je promjer manji od 4 cm preporučuje se široki, ali poštediti kirurški zahvat, dok se kod DCIS čija veličina prelazi 4 cm preporučuje totalna mastektomija, odnosno potpuno uklanjanje dojke. Prelaz DCIS u invazivni duktalni karcinom najvjerojatnije nastaje kritičnom mutacijom na jednoj od ćelija koje izgrađuju DCIS. Prvi znak prelaska DCIS u invazivni duktalni karcinom dojke je mikroinvazija koju karakteriše pojava žarišta bolesti izvan mliječnog kanala i to najviše jedan milimetar u okolno tkivo. Procjena mikroinvazije važna je zbog planiranja širine kirurškog zahvata. U slučaju da je riječ o mikroinvaziji ne treba se bojati udaljenih metastaza, ali bi za svaki slučaj trebalo izvršiti pregled limfnih čvorova, jer se kod oko 2% žena sa mikroinvazijom u jednom ili više limfnih čvorova mogu pronaći ćelije raka. Liječenje karcinoma dojke u fazi mikroinvazije je izuzetno uspješno. Mikroinvazivni karcinom je rak sa svim osobinama te bolesti i ako se ne prepozna u ovoj fazi nastavlja rasti duboko u okolno tkivo, i dobija sva obilježja invazivnog karcinoma.

Smatra se da je opisani razvoj duktalnog karcinoma najčešći, međutim postoje i drugi putevi razvoja bez tipičnih znakova, što otežava ranu dijagnozu. Duktalni karcinom je najčešći zloćudni tumor dojke, a uspjeh njegovog liječenja, ali i liječenja drugih zloćudnih tumora dojke zavisi o više faktora o kojima govorimo u drugim tekstovima ove stranice.